

licentiaatsverhandelingen

liesbeth maas

homosexuele en lesbische pers in vlaanderen en nederland: noodzaak, functies, inventaris en inhoudsanalyse

Fac. Soc. Wet., Leuven, september 1981, 204 blz.
(Promotor: Prof. Dr. L. Boone)

Homosexueel onderzoek wordt vaak afgewezen met het argument dat de aanpak niet wetenschappelijk was. Dat is dan een reden om het niet au serieux te nemen.

Hét communicatiemiddel bij uitstek bij homo's en lesbiennes, nl. de eigen homokrantjes, periodiek verschijnend, werd altijd over het hoofd gezien. Deze krantjes zijn vaak een reactie op en een uiting van een ontevredenheid t.o.v. de algemene (lees:hetero) pers.

De studie die we deden, valt uiteen in 3 delen:

- beschrijving van functies en noodzaak van homopers,
- inventaris van homo- en lesbische krantjes in Vlaanderen en Nederland,
- inhoudsanalyse van die krantjes

Wat is homosexuele en lesbische pers dan eigenlijk?

"Homosexuele en lesbische pers bevat zowel commerciële tijdschriften, verenigingsblaadjes (al dan niet intern), pornokontaktbladen die grotendeels continu en periodiek verschijnen waarbij de inhoud de neerslag is van een lesbies/ homosexueel uitgangspunt van waaruit maatschappelijke gebeurtenissen, acties, evoluties, publikaties, personen, sex bekeken worden, zich richten op een voornamelijk homopubliek en geschreven zijn door hoofdzakelijk homo's en lesbiennes.

1. Noodzaak en functies van homo- en lesbische pers

Als groepering die strijdt voor sociale verandering, hebben homo's en lesbiennes nood aan een communicatiemiddel. Een eerste oorzaak van de nood is 'het in gebreke blijven van de heteromedia' (1). In de heteropers worden enerzijds de stereotypes over homosexualiteit bevestigd en overgedragen, anderzijds wordt homosexualiteit als relatievorm verzwegen, wat tot gevolg heeft dat het als afwijking genormeerd wordt. (2)

De heteropers schrijft over homosexualiteit als

- indicator van misdaad (homo vermoordt vriend)
- sensatie (homo valt van fiets)
- probleem (homo-vader mag kind niet meer zien)

Homo- en lesbische pers is o.m. waardevol om de taboes die door de

algemene pers verkondigd worden, te doorbreken. Anderzijds bekleedt homopers t.o.v. hetero's de waakhondfunctie, d.w.z. dat ze hetero's moet zuiveren van de schijntolerantie of van hun gemoraliseer.

Een tweede oorzaak van de nood is dat de homopers ook geldt als individuele oplossing van behoeften, nl. als herkenning en zelfaanvaarding, identificatie en contactmogelijkheid; én collectief gezien is het een belangrijk wapen in de homo-emancipatiestrijd.

Een aantal kleinere noodzaken zijn:

- Homopers schept mogelijkheden tot socialisatie (bvb. door het feit dat homo's en lesbiennes hun persoonlijke ervaringen vertellen in een tijdschrift) Men biedt nieuwe waarden, normen en attitudes aan de lezers en lezeressen die zo gemakkelijker geïnternaliseerd kunnen worden.
- Homopers maakt weerbaar tegen de maatschappelijke vooroordelen door homosexualiteit als normaliteit voor te stellen.
- Homo- en lesbienne-krantjes bieden mogelijkheid tot contact met andere homo's en lesbiennes, geven gelegenheid om een partner te vinden.
- Als dysfunctie kan vermeld worden: het escapism. Hiermee bedoelen we dat men een toevlucht neemt tot de maandelijkse homo (zij het emancipatie-porno- of actiekrantje) omdat men met zijn of haar homosexualiteit niet naar buiten kan komen. Ze helpen zo een dubbellevens instandhouden.

2. Bedoelingen van homopers

Een eerste bewuste bedoeling van homo- en lesbische krantjes is informatie te bundelen i.v.m. homosexualiteit en dingen die daarmee samenhangen. De tweede bedoeling is zeker op te komen voor de belangen en strijden voor de erkenning van de rechten en kansen van de andere organisaties en groepen die wegens hun sexuele voorkeur of gedrag gediscrimineerd worden: dus emancipatie en hulpverleningsfunctie. In de derde plaats is homo en lesbische pers een steun om een eigen identiteit en cultuur uit te bouwen. Homopers moet aanzwengelen dat homosexualiteit als cultuurcomponent moet onderzocht worden in tal van wetenschappen, in kunst, literatuur, samenlevingsvormen en niet onzichtbaar moet opgaan in de algeheel aanvaarde en dus heterocultuur. Dat is juist wat integratie betekent: een eigen identiteit tonen van datgene wat men waardevol en evenwaardig vindt door regelrechte confrontatie. In die zin kan homopers een afspiegeling zijn van een radicale tegencultuur, van homotrots en euforie, en zo de voorhoede vormen voor de anonieme massa. Al moet er niet op lauweren gerust worden, de homo- en lesbienne-blaadjes hebben in de onderzoeksperiode ('78 - '80) een hoogtij en wildgroei gekend (gezien het aantal en kwaliteit). Deze evolutie ging ongeveer parallel met de groei van de homo-emancipatie beweging.

3. De inhoudsanalyse

De uitgangsstelling was dat de diversiteit van de homo- en lesbische

bladen (en we noemen bvb Link (reeds ter ziele), Homokrانت, Homologie, Rooie Vlinder (ook begraven), SEK en Gay Krant als voornaamste) te verklaren is door de verschillende doelstellingen die door de v.u., redactie of ondersteunende organisatie) wordt voorop gesteld. Een 15-tal krantjes uit Nederland en een 8-tal uit België werd van naderbij bekeken. Op de technische kant van de zaak zullen we hier niet ingaan.

Buiten de uitgangshypothese hebben we gelet op nog drie andere aspecten:

- de positie van de vrouwen in de redacties,
- het al of niet stelling nemen voor of tegen integratie van homo's en lesbiennes in de heteromaatschappij
- het al of niet in nemen van een politiek standpunt (d.i. niet alleen een partij-politiek standpunt waar het om gaat, doch ook het maatschappelijk stellen van homosexualiteit (m.a.w. niet homosexualiteit of lesbianisme zien als persoonlijke ervaring, doch ook de maatschappelijke consequenties van de heteronormaliteit ontleden). Homosexualiteit als alternatief zien tegen de heteronorm.

De algemene conclusies zouden we als volgt kunnen samenvatten:

1. In Nederland bestaan méér dan dubbel zoveel krantjes als in België
2. De lesbische krantjes zijn laag vertegenwoordigd t.o.v. de louter mannenkrantjes.
3. In de gemengde krantjes vonden we dat mannen het overwicht hadden. Het beeld van de vrouw dat erin opgehangen werd, verschilde dikwijls niet van dat in de algemene heteropers.
4. Homosexualiteit blijkt een dankbaar item te zijn om munt uit te slaan. Dat bewijzen een aantal commerciële bladen die van hun advertenties (voor bar- sauna- restaurant) goed kunnen leven.
5. Zeer veel blaadjes (voornamelijk diegene verbonden aan een lokale vereniging) hebben als primaire functie de contactbevordering (zowel tussen de lezers/essen onderling als tussen de lezers/essen en de organisatie).
6. Twee krantjes nl. Sek (verbonden aan de landelijke organisatie Nederlandse Vereniging tot Integratie van de Homosexualiteit COC) en de Homokrانت (spreekbuis van de Belgische Federatie Werkgroepen Homofilie) proberen een evenwicht te vinden tussen het verenigingsblad en het informatieblad. Men brengt informatie en opinië-

ringsartikels die bewustzijnsverhogend en identiteitsbevorderend zijn.

7. Een aantal bestaan als hulpverleningsorgaan en hebben een therapeutische functie. Nog enkele andere leggen meer de nadruk op de herkenning.
8. De Rooie Vlinderkrant van de gelijknamige groep, de PSP Homonieuwtjes van de Nederlandse politieke Pacifistisch Socialistische Partij, de Verkeerde Krant van de eindhovense actiegroep de Roze Driehoek, LOS van de COC afdeling van Groningen als bekendsten zijn zelf een uiting van actiegerichte strategie, ze zijn zelf een actie door discussiebevorderend en uitdagend te zijn. Ze richten zich niet tot alle homo's, maar tot een afgelijnde groep die al een stapje verder is.
9. De Nederlandse Krant Homologie alsook het Belgische - reeds ter ziele gegane- Link nemen een aparte positie in. Het eerste blad richt zich tot een zeer select publiek nl. homo's en lesbiennes aan de unifs. Men schrijft theoretische of wetenschappelijk/culturele artikels om een lans te breken voor meer homosexualiteit in de studies en voor méér strijdbaarheid bij homoseksuele studenten en docenten.

Link was het eerste blad dat via de gewone kiosk te koop was. Het was commercieel van opzet doch men zette de emancipatiefunctie voorop zodat zowel de intellectueel als de homo-arbeider Link moet kunnen Met datgene wat er hedentendage bestaat op gebied van homoseksuele of lesbische pers, is er zeker een grote nood gestelpt.

Het feit dat homokrانتjes zo'n opgang maken de laatste jaren, doet veronderstellen dat de honger niet verzadigd is.

VOETNOTEN:

- (1) Ideeën van Bob Carlier opgetekend door ALAERTS, G. Homo's in of onder de pers. In: *Homokrانت*, 6° jrg. 1980, nr 4, p. 20-21
- (2) DERREZ, F. Verslag van een thema-avond door Rob Pistor: Flikkerij en de media. In: *Seku*, 1978, (3° jrg.), nr 8, p. 2

(ADVERTENTIE)

Standaard Boekhandel als het om boeken gaat...

Waar je ook gaat studeren, welke studierichting je ook kiest, zonder cursussen en studieboeken sta je nergens.

Bij Standaard Boekhandel kan je steeds terecht met je boekenwensen.

- de leerboeken die je nodig hebt
- een uitgebreide keuze aan wetenschappelijke en populair-wetenschappelijke boeken
- pockets, woordenboeken, naslagwerken
- een besteldienst voor om het even welk boek uit binnen- en buitenland
- bibliografieën en andere informatiebronnen

dus: als het om boeken...

Standaard **Boekhandel**

NAAMSESTRAAT 57 LEUVEN
TEL. 016/23.98.21 (3 lijnen)